

FOSSUM GÅRDSTUN, ANKERVEIEN 201, BÆRUM KOMMUNE

KARTLEGGING AV NATURMANGFOLD

18. MAI 2019

Rapport 2019:3

Utførende institusjon: Wergeland Krog Naturkart	Kontaktperson: Ola Wergeland Krog	
Oppdragsgiver: Fortius prosjekt AS Nydalsveien 28 0484 OSLO	Kontaktperson: Thomas Owe	Dato: 18. mai 2019
Referanse: Wergeland Krog, O.M. og Båtvik, J.I. 2019. Fossum Gårdstun, Ankerveien 201, Bærum kommune. Kartlegging av naturmangfold i forbindelse byggeplaner. <i>Wergeland Krog Naturkart Rapport 2019-3</i> : 12 s. + 1 vedlegg.		
Referat: Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Fortius prosjekt AS, gjennomført en kartlegging av naturmangfold i et område hvor det vurderes å bygge 7 boliger. Kartleggingen resulterte først og fremst i funn av hele 16 fremmede arter, hvorav 10 arter i kategorien Svært høy risiko (SE). Naturmangfoldverdien av planområdet ble vurdert som <i>Uten betydning – Noe verdi</i> . Samlet påvirkning ble vurdert som Ubetydelig endring og tiltakets konsekvensgrad som <i>Ingen/ubetydelig (0) og Ubetydelig miljøskade for planområdet</i> . Som skadereduserende tiltak ble det anbefalt å fjerne forekomsten av parkslirekne og gravmyrt, selv om den ligger noe utenfor planområdet.		
Emneord: Fossum Gårdstun Bærum kommune Naturmangfold Fremmede arter		

INNHOOLD

1	INNLEDNING	4
2	OPPDRAGSBESKRIVELSE	5
3	REGISTRERINGER	6
3.1	Kjente registreringer.....	6
3.1.1	Naturtyper.....	6
3.1.2	Artsmangfold.....	7
3.1.3	Fremmede arter.....	7
3.1.4	Art-funksjonsområde.....	8
3.2	Nye registreringer.....	8
3.2.1	Naturtyper.....	9
3.2.2	Artsmangfold.....	9
3.2.3	Fremmede arter.....	10
4	VURDERING AV PLANLAGT TILTAK	11
5	SKADEREDUSERENDE TILTAK	12
6	LITTERATUR	12
	VEDLEGG 1	13

1 INNLEDNING

Fortius prosjekt AS har planer om et boligutbyggingsprosjekt i Bærum under navnet Fossum Gårdstun. Reguleringsarbeidet utføres av arkitektfirmaet Stein Halvorsen Arkitekter AS. På bakgrunn av krav fra Bærum kommune, om å foreta en registrering av naturverdier / mangfold, ble Wergeland Krog Naturkart kontaktet av Thomas Owe ved Fortius prosjekt AS, med forespørsel om å gjennomføre en slik kartlegging. Det ble avtalt at befaringen skulle gjøres så fort det lot seg gjøre. Snøen lå lenge i 2019 og først i begynnelsen av mai ble forholdene tilfredsstillende til å gjennomføre en kartlegging av naturmangfoldet i planområdet og influensområde..

Figur 1. Fossum Gårdstun skal etableres delvis på gammel innmark samt delvis på kantsonen omkring, som stort sett består av plantet gran. Stripene med naken jord på innmarka er spor etter kulturminne-undersøkelsene som ble gjort i 2018. Foto: Ola Wergeland Krog

2 OPPDRAGSBESKRIVELSE

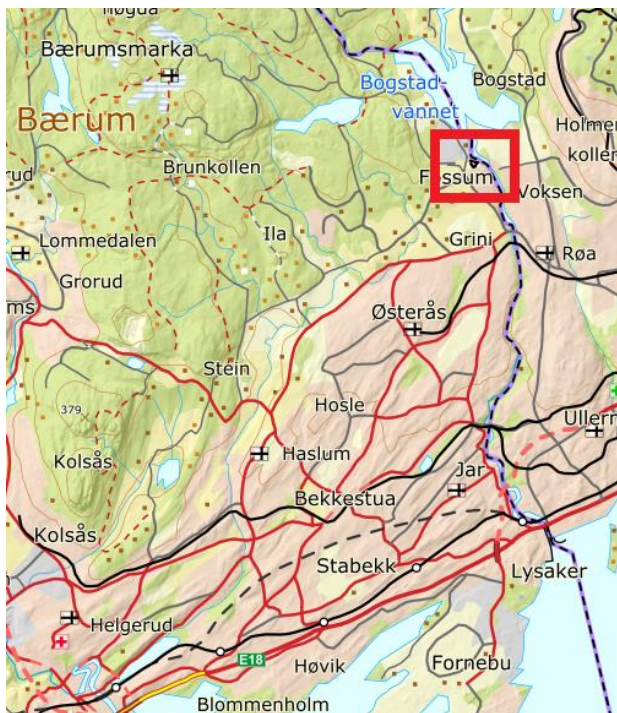
Prosjektet Fossum Gårdstun er beliggende på adressen Ankerveien 201, (Gnr/bnr 31/164) i Bærum kommune. Planområdet ligger på sørsiden av Lysakerelva, rett etter utløpet fra Bogstadvannet (figur 2).

Eiendommen som skal bebygges er på ca. 17,8 daa og består i dag av et gårdstun med hovedhus, en sidebygning, samt en driftsbygning bygget i vinkel omkring tunet.

Planområdet er på ca. 6,6 daa. Av dette er ca. 3,6 daa innmark og ca. 3 daa er dominert av gran på høy bonitet, trolig plantet på 1950-60-tallet. Ferdigstilt vil prosjektet etter planen bestå av 7 boliger fordelt på et

Wergeland Krog Naturkart påtok seg oppdraget med forbehold om at en så tidlig feltkartlegging kunne resultere i at det kunne bli behov for supplerende kartlegging senere i vekstsesongen, noe oppdragsgiver var innforstått med.

Feltarbeidet avdekket imidlertid at det ikke var behov for ytterligere kartlegging.

Figur 2. Prosjektområdets beliggenhet i på vestsiden av Lysakerelva rett etter utøset fra Bogstadvannet, Bærum kommune.

Figur 3. Skisse over plassering av boligene innenfor planområdet. Avgrensningen av planområdet er i dagsaktuell plan noe justert (innskrenket) i forhold til denne figuren.

3 REGISTRERINGER

Planområdet er på totalt ca 6,6 daa, hvorav ca 3,6 daa er gammel innmark som ikke har vært i bruk i landbrukssammenheng på lang tid, men som har blitt holdt i hevd, bla. for å unngå gjengroing. Enga / plenen har ikke preg av å være en gammel artsrik eng. Tvert i mot ser den ut til å være skjøttet som plenareal. Sentralt i området er det anlagt en liten ett-hulls «golfbane» med kortklipt gras omkring. Ved befaringen var innmarka preget av den kartleggingen av kulturminner som hadde blitt gjennomført, og som hadde etterlatt lange og brede striper med naken jord.

Kantskogen omkring innmarka er preget av tidligere tiders inngrep. Ei grøft med rør (kloakk?) er gravd gjennom skogen på sørvestsiden. Skogbunnen i nordvest har dype og lange furer i jorda med usikkert opphav, men kan være markberedning.

Nicolai Løvenskiold, som selv har bodd på eiendommen i mange år, samt eid eiendommen gjennom sin familie i flere generasjoner, kunne opplyse til Thomas Owe at det aldri har vært drevet gårdsbruk på det som nå er planlagt utbygd. Tomten har vært brukt som beite for hester i gamle dager i forbindelse med skifte av hester for folk som drev med skogsdrift innover i marka. Fossum Gård har også vært kontor og bestyrerbolig for sagbruket på Fossum, samt i perioder leid ut for hestehold. Nåværende eiendomsgrenser ble etablert på 90 tallet.

Nedenfor følger en gjennomgang av kjente og nye observasjoner av naturmangfold fra området.

3.1 Kjente registreringer

3.1.1 Naturtyper

Registreringer av prioriterte naturtyper offentliggjøres i Miljødirektoratets kartbaserte database Naturbase (Miljødirektoratet 2019). Den inneholder ingen prioriterte naturtyper innenfor dette planområdet. Lysakerelva er imidlertid registrert som naturtypen *Viktig bekkedrag av utformingen Parti som binder sammen andre naturmiljøer*. Lokaliteten er kalt Osdammen – Grinidammen og har Id-nummer BN00064961, og er vurdert som Svært viktig A med følgende begrunnelse: «Lokaliteten utgjør en viktig del av grøntbeltet mellom fjorden og marka og er i seg selv en viktig lokalitet for spurvefugl og den rødlistede arten blærestarr som her finnes i ganske store mengder».

Den aktuelle strekningen av Lysakerelva er dobbelt-registrert som naturtype (BN00046123 & BN00064961), henholdsvis i 2006 og 2010. Dette har ingen betydning for naturtypelokalitetens betydning eller verdi og viser bare et behov for en justering i Naturbase.

Som det går fram av figur 4 nedenfor er det elvestrengen samt kantsonene som er registrert som en svært viktig naturtype. Mellom planområdet og elvebredden er det en bratt skråning ned mot en veletablert gang og sykkelsti før kantsonen mot Lysakerelva.

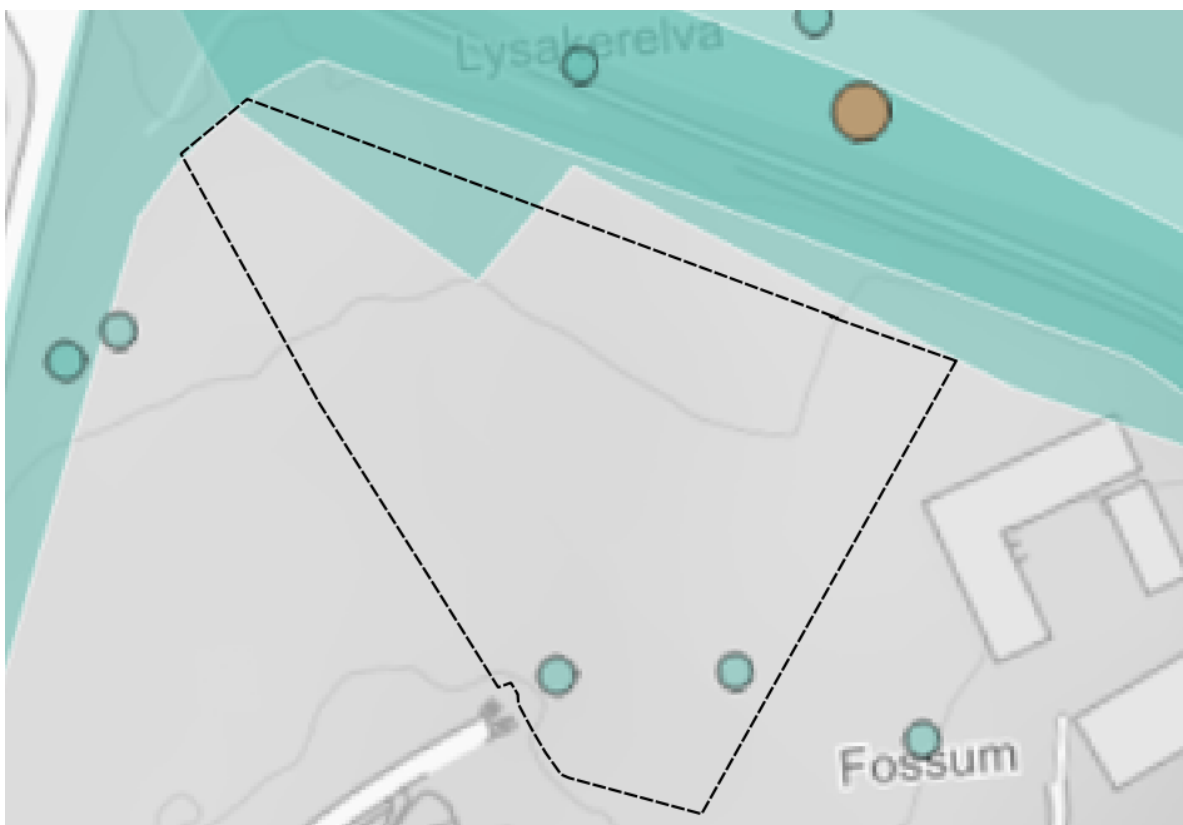
Figur 4. På nordsiden av planområdet renner Lysakerelva, som i Naturbase er registrert som naturtypen Viktig bekkedrag (Naturbase 2019).

3.1.2 Artsmangfold

Det ble søkt etter kjente artsregistreringer i Artskart (Artsdatabanken 2019). Det foreligger der kun kjent to artsobservasjoner som er angitt innenfor planområdet (se figur 5). Dette er et funn av insektet tannsandbie *Andrena denticulata* samt et funn av soppen rottåre *Ditiola radicata*. Artene er ikke rødlistede og det foreligger relativt mange funn av begge artene i Artskart, tatt i betraktning at det ikke er så mange som har kunnskap om disse artene (gjelder spesielt tannsandbie). Dessuten er angitt presisjon henholdsvis 888 m og 500 m. Disse funnene vurderes derfor til å være uten betydning for denne kartleggingen.

3.1.3 Fremmede arter

Fremmede arter i denne rapporten refererer til Fremmedartslista 2018 (Artsdatabanken 2018). Det foreligger ikke registreringer av fremmede arter i planområdet

Figur 5. Det er kun kjent to artsregistreringer innenfor planområdet. Tannsandbie til venstre og rottåre til høyre. Den lysegrønne skravuren helt nord i det stiplede planområdet, er i Naturbase registrert som et viktig Art-funksjonsområde.

3.1.4 Art-funksjonsområde

I Naturbase er Lysakerelva registrert som en viktig viltlokalitet (BA00075546), og en liten del av dette viltområdet overlapper med planområdet helt i nord (<0,5 daa) (se figur 5). Lysakerelva viltområde er oppgitt som svært viktig for dvergspett og viktig for bøksanger. I tillegg er det notert flere arter som kun er oppgitt som "registrert". Arealet av viltområdet som ligger innenfor planområdet består vesentlig av lange grantrær og lite løvtrær, og denne innsvingen skyldes nok helst unøyaktighet i kart eller avgrensning. Tiltaket, og det berørte arealet med art-funksjonsområde, vurderes til ikke å ha negativ innvirkning på leveområdet til de påviste artene

Ved kartleggingen av kjente forekomster kom det fram at det er noe mangel på samsvar mellom registrerte Art-funksjonsområder i Naturbase og i kartgrunnlaget i Artskart. WMS-tjenesten for Art-funksjonsområder som leveres av Miljødirektoratet er heller ikke i samsvar med Naturbase. I denne kartleggingen benyttes Miljødirektoratets WMS tjenester, og det viser seg at Artsdatabanken gjør det samme. For dette arbeidet har dette imidlertid mindre betydning da det innenfor planområdet er samsvar mellom de to versjonene av Art-funksjonsområder.

3.2 Nye registreringer

Feltkartleggingen ble i første rekke konsentrert om skogspartiene i kantsonen innenfor kartavgrensningen da plenarealet bar preg av kunsteng med innsådde frø og enkelte plantete busker. Alle artsfunn ble registrert med koordinat. Det var i første rekke fremmede arter som ble registrert. Registreringsforholdene var gode men det er ikke usannsynlig at enkelte (helst små) artseksemplarer har unngått vår oppmerksomhet.

Unntaksvis har vi også omtalt problemarter som står utenfor, men ganske nær kartavgrensningen da enkelte dominerende eksemplarer kan vokste seg ytterligere

dominerende. Disse er omtalt da de på sikt vil spre seg inn i det avgrensede arealet. Uønskede og aggressive arter bør bekjempes før de blir ytterligere problematiske.

De eneste rødlistede karplantene som ble notert, er relativt mange skudd av alm *Ulmus glabra* og ask *Fraxinus excelsior*, begge (VU – sårbar), innenfor avgrensningen. Disse er ikke kartfestet med GPS, da de finnes spredt mer eller mindre gjennom hele kantsonen med skog, både innenfor og utenfor planområdet.

3.2.1 Naturtyper

Det ble ikke registrert noen nye naturtyper på, eller i umiddelbar nærhet til planområdet. Det var heller ikke faglig grunnlag for å utvide kantsonen mot Lysakerelva, da gang- og sykkelstien danner en naturlig avgrensning mot elvebredden. Det bør også anføres at avstanden mellom planområdet og kantsonen ved Lysakerelva gir inntrykk av å være vesentlig mindre på flybilde enn den oppleves i virkeligheten, da skråningen ned fra innmarka er bratt og virker som et hinder for evt. økt ferdsel (se figur 6).

Figur 6. Skråningen ned fra innmarka har vært bevokst med en god del store trær, men disse er hogd og skråningen er nå preget av rotoppslag, kratt, kvist, stubber og røtter. Skråningen er dessuten også bratt og danner en barriere mot veien, elvebredden og naturtypen nedenfor. Foto: Ola Wergeland Krog

3.2.2 Artsmangfold

Innmarka var, som tidligere anført, preget av å ha blitt skjøttet som plenareal. Den skogkledte kantsonen omkring består vesentlig av grantrær med et busksjikt som domineres av oppslag av bjørk, rogn, rødhyll, spisslønn, selje, gran, sommereik, mfl. I busksjiktet vokser dessuten de eneste registrerte rødlisteartene, dette er oppslag av alm og ask, begge vurdert som sårbare (VU) (Lindgaard og Henriksen (red.) 2011). Disse fantes spredt omkring i kantsonen, men ble ikke notert spesielt da oppslag av disse artene ikke kan anses som hverken sjeldne eller

hensynskrevende. Årsaken til at disse er rødlistet er at de er truet av artsspesifikke sopper som kan drepe også store og gamle trær.

Feltsjiktet består vesentlig av trivielle arter. Noterte vanlige arter er som følger: hestehov, skvallerkål, skogsalat, gjøksyre, skogstorkenebb, hårfrytle, bringebær, skogsnelle, skogsivaks, burot, krypsoleie, gråselje, morell, markjordbær, firblad, stormaure, hundekjeks, rød jonsokblom, enghumleblom, skogsvever, hassel, mjørdurt, geitrams, hundegras, gjerdevikke, engsyre, hvitveis, beitemarikåpe, nesleklokke, kratthumleblom, gullris, åkertistel, sølvbunke, stornesle, skogrips, skogburkne, korsknapp, sløke og legeveronika.

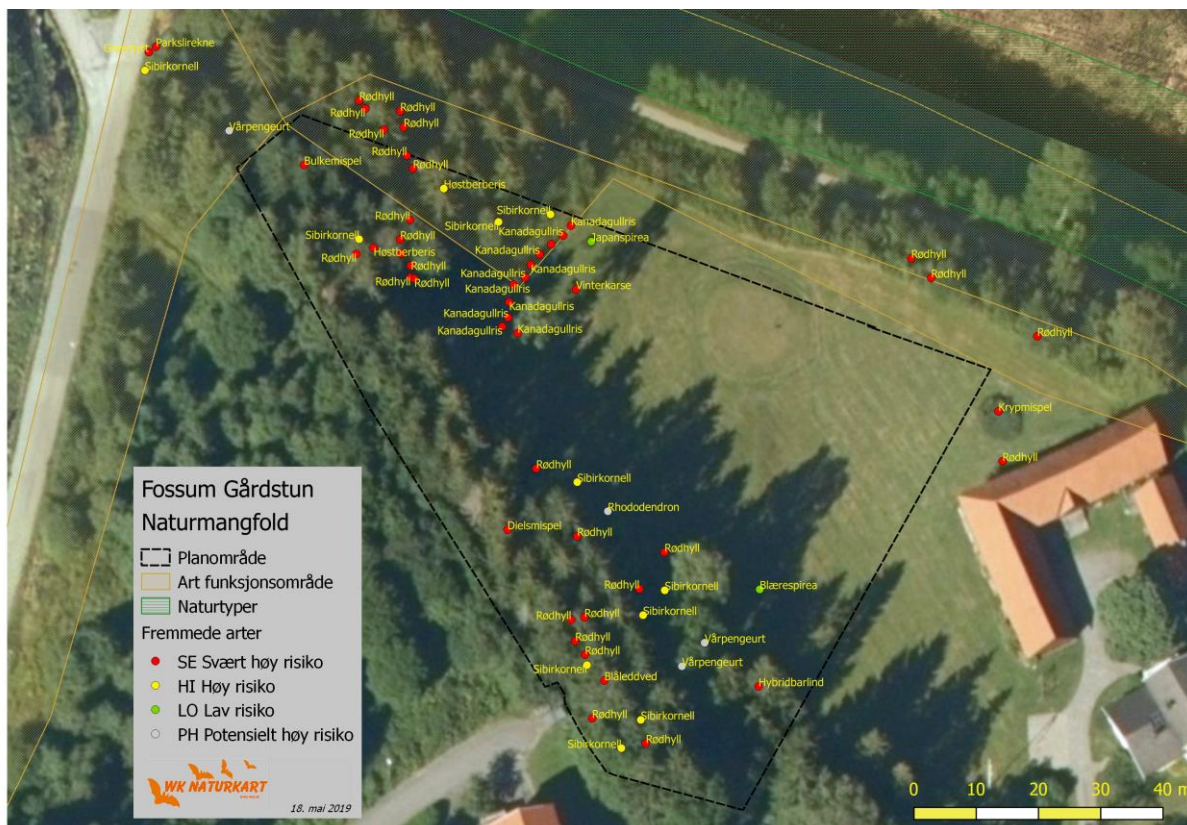
3.2.3 Fremmede arter

Det ble registrert 16 fremmede arter som har blitt vurdert i den siste lista over fremmede arter i Norge (Artsdatabanken 2018) (tabell 1). Av disse er 10 arter plassert i kategorien Svært høy risiko (SE), 2 i kategorien Høy risiko (HI), 2 i kategorien Lav risiko (LO) og 2 i kategorien Potensielt høy risiko (PH). I tillegg ble det registrert to fremmede arter som ikke er vurdert i den norske fremmedartlista. Dette er mirakelblomst - *Mirabilis* sp., jomfruskjærsmine - *Philadelphus xvirginalis*, og bondepion – *Paeonia officinalis*.

Tabell 1. Registrerte fremmedarter innenfor og rett utenfor planområdet.

Art	Vitenskapelig navn	Status
Blåleddved	<i>Lonicera caerulea</i>	SE
Bulkemispel	<i>Cotoneaster bullatus</i>	SE
Dielsmispel	<i>Cotoneaster dielsianus</i>	SE
Gravmyrt	<i>Vinca minor</i>	SE
Hybridbarlind	<i>Taxus xmedia</i>	SE
Kanadagullris	<i>Solidago canadensis</i>	SE
Krypmispel	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	SE
Parkslirekne	<i>Reynoutria japonica</i>	SE
Rødhyll	<i>Sambucus racemosa</i>	SE
Vinterkarse	<i>Barbarea vulgaris</i>	SE
Høstberberis	<i>Berberis thunbergii</i>	HI
Sibirkornell	<i>Swida alba</i>	HI
Blærespirea	<i>Physocarpus opulifolius</i>	LO
Japanspirea	<i>Spiraea japonica</i>	LO
Rhododendron	<i>Rhododendron cf. ponticum ssp. baeticum</i>	PH
Vårpengeurt	<i>Noccaea caerulea</i>	PH

De registrerte fremmedartene er vist i kartet i figur 7 nedenfor. Kartet viser også naturtypen Viktig bekkedrag (Lysakerelva) samt art-funksjonsområder.

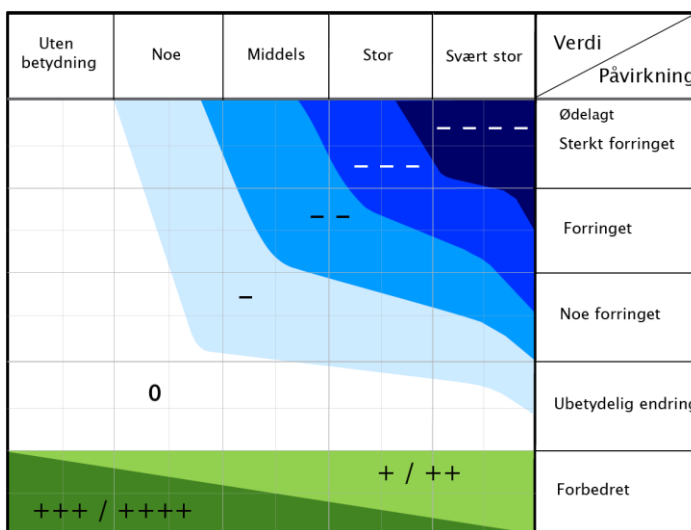

Figur 7. Registrert naturmangfold i forbindelse med det planlagte tiltaket Fossum Gårdstun. (En større utgave av kartet er vist i vedlegg 1).

4 VURDERING AV PLANLAGT TILTAK

Planområdet, med de tilgrensende områdene, består utelukkende av arealer som i varierende grad og tid er påvirket av menneskelig aktivitet. Den nærmeste naturtypen er Lysakerelva, men denne ligger flere meter lavere i terrenget, nedenfor en bratt skråning og på andre siden av en etablert gang- og sykkelsti.

Av de registrerte fremmedartene anses parkslirekne som den absolutt mest aggressive invasjonsarten. Når den først har etablert seg er den svært vanskelig å bli kvitt, samtidig som den blir fullstendig dominerende på voksestedet. Denne arten ble ikke observert innenfor planområdet, men i en veikant ca. 20 m nord for planområdet, der den vokste sammen med en annen art i kategorien SE - gravmyrt. Av hensyn til både det aktuelle planområdet og de omkringliggende områdene, anbefales det at det settes i verk tiltak for å fjerne denne forekomsten. Dette gjøres best ved å grave opp hele forekomsten og kjøre den overdekket til godkjent deponi. Når det gjelder de andre registrerte

Figur 8. Konsekvensviifta. Konsekvensen for et delområdet (planområdet) framkommer ved å sammenholde grad av verdi i x-aksen med grad av påvirkning i y-aksen. De to skalaene er glidende.

fremmedartene så er det først og fremst aktuelt å hindre videre spredning i forbindelse med masseforflytning.

Ved en vurdering av planområdet etter verdikriterier for fagtema naturmangfold i Statens vegvesens Håndbok 712, Konsekvensanalyser (Statens vegvesen 2018), vil planområdet verdikategoriseres som **Uten betydning – Noe verdi**.

Ved en full nedbygging av området med hus og tilhørende hageanlegg, vurderes tiltakets påvirkning på planområdet som Ødelagt. Ved en forskriftsmessig behandling av fremmede arter, spesielt forekomsten av parkslirekne og gravmyrt, vil det bety en redusert fare for spredning av fremmede arter, noe som etter Håndbok V712 regnes som en forbedring. Samlet påvirkning av tiltaket vurderes derfor som **Ubetydelig endring**.

Ved å benytte konsekvensvifta i Håndbok V712 (figur 8) og gå inn med de aktuelle kategoriene, blir tiltakets konsekvensgrad; **Ingen/ubetydelig (0) og Ubetydelig miljøskade for planområdet**.

5 SKADEREDUSERENDE TILTAK

Med konsekvensgrad Ingen/ubetydelig (0), er det i teorien uaktuelt med skadereduserende tiltak. Likevel anbefales det her å iverksette et kompensierende tiltak som går ut på å grave opp og kjøre hele forekomsten av parkslirekne (og gravmyrt) til et godkjent deponi for fremmede arter. Dette er spesielt viktig for å hindre at arten spres inn i planområdet og ned til strandsonen langs Lysakerelva. Gjøres dette på et stadium hvor det skadereduserende tiltaket er praktisk gjennomførbart så vil dette være av stor betydning for både arts mangfoldet, både i planområdet og i det omkringliggende nærmiljøet. Det anbefales å kontakte fagekspertise ved fjerning av parkslirekne da det er svært fort gjort å spre denne arten ved feilaktig behandling. Anbefalt faglitteratur ved behandling av fremmede arter er f.eks. Forsvarsbyggs «Veileder i håndtering av fremmede arter» (Hoell 2014).

6 LITTERATUR

Artsdatabanken 2018. Fremmedartlista 2018:

<https://www.artsdatabanken.no/fremmedartlista2018>

Artsdatabanken 2019. *Artskart*. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

Hoell, G.S. 2014. Veileder i håndtering av fremmede arter. Bekjempelse og håndtering. *Forsvarsbygg Futura miljø Rapport 677/2014*. 62 s.

Lindgaard, A. og Henriksen, S. (red.) 2011. *Norsk rødliste for naturtyper 2011*. Artsdatabanken, Trondheim.

Miljødirektoratet 2019. Naturbasen. Miljødirektoratet. Database for arter og naturtyper. <http://kart.naturbase.no/>

Statens vegvesen 2018. *Konsekvensanalyser*. Håndbok V712 i Statens vegvesens håndbokserie. Vegdirektoratet februar 2018. 248 s.

VEDLEGG 1

